Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ШОАТТА, 7 СЕНТЯБРЬ, 1985 ШУ. ● № 108 (7143). ● Мах 3 кеп.

КПСС XXVII СЪЕЗДА НАКЪАДОЛХАШ

10-гIа ДЕКАДА

СЪЕЗДА хьалхарча социалистически яхьа хьалхара, стахановски болама 50 шу дизара хетаяь этап дика чакхъяьккхар «Грознефтехимремстрой» треста коллективо. ГIишлон-монтажни балхаш дара бархI бетта план ханал хьалха кхоачашйир. Треста подразделенеша 13 технологически установкана ремонт яьй, планах 12 йолча.

КПСС XXVII съезда сийна чакхъяьннача къахьегама декадашка дика толамаш дахарца белгала баьлар И. Мятников, В. Клесов, А. Коможный, И. Рязанский керте латта слесарий - монтажникий бригадаш.

ЦхьайтталагIча пятилетка декхарех тресте хIанзле лоархIаваьв 620 болхло. ХIаьта ерригача тресто дош деннад пятилетка ханал шин бутт хьалха кхоачашъе.

* * *

ПАРТЕ XXVII съезда сийлеица накъабахара ерригга таронаш оарцагIа яьха къахьет «Чечингавтотранс» территориальни объединенена чуйоагIача шоллагIча пассажирски автотранспортни предприяте водителаша. Пассажираш дIа-юха бигара бархI бетта план дикка тIехкхоачашъяьй. Заданел совгIа цар яьй 1142,7 эзар пассажиро - километр. Цу юкъа планах йоагIачул дукхагIа яь валови доходаш 73,9 эзар сома маьха я.

Шу доладелча денз предприяте водителаша кходаьд 38,2 тонн бензин, 19,7 тонн дизельни доагор, кхыйола материалаш.

Парте аргIанарча съезда сийна яьржача яхье хьалхара моттиг а луш, карара кара тела ЦIе вымпел еннай А. Турченинов керте латтача бригадана. Водителашта юкъе котбаьннаб Усманов Ахьмад, вежарий ДудаевгIар Хьажмурди Хьажбикари, Халеев Евгений, Могилин Дмитрий, кхыбараш.

* * *

ЦХЬАЙТТАЛАГIЧА пятилетка тIеххьарча шера республикерча промышленни предприятешта юкъе хьалхалатташ хьайоагIа Грозненски экспериментально - механически завода коллектив. ДIабахача бархI бетта планал совгIа завода болхлоша арахийцай 312 эзар сома маьха продукци.

Заводе ерригга арацецача продукцех 82,5 процент яр паччахьалкхен дикала Знак тIалатташ я. ХIанз керда ворхI тайпа продукци я заводе лакхерча категорех арахецаш. Продукцега дIабода мах лохбарах, хIаман кхом барах укх шера 67 эзар сом пайда баьб цо паччахьалкхенна.

У. АЗАМАТОВ.

Дийнахьа а бус а

Интенсивни технологех кхо бIаь гектара тIа гурахьа кIа дIаде а хIара гектара тIара 40 центнерал кIезигагIа доацаш из дакхха а лаьрхIад Назрановски района «40 лет Октября» яхача совхоза кхаш леладераша.

Дерригга ка бола ялат 2700 гектара тIа дIадуврга укх шера. Цунна лаьрхIа хIанзле 1900 гектар гаргга лаьтта аьхад. Из болх беш 24 трактор я. Механизатораша шин сменагIа къахьег. Яхье хьалха ва Оздоев Зелимхан. К-701 марках йола трактор я цунгара яр. Норма 8,4 гектар йолаш, юкъера лаьрхIача 22—25 гектар оах цо хIара сменагIа.

Цул дукха тIехьабусаш бац трактористаш: Дударов Ювназ, Хучиев Зелимхан, Дугиев Малсаг, кхыбараш. Шиъ-ах норма кхоачаш ца еш цхьаккха смена дIаяхийтац цар.

Дика вIаштIехьдаьхад лаьтта оахаш боахкачар балха хьалаш. Нормаш тIехкхоачашъярах премеш тел. Алапех доагIачул шозза цкъаза кхозза дукхагIа ахча доаккх хIара дийнахьа лакхе бийцача механизатораша.

Лаьтта оахаш бригадашта юкъе котало яьккхачоа а премеи лургйолаш я. ХIанз цкъарчоа хьалха я Арчаков Султан - Гире кулгалду пхелагIа яр. План 520 гектар йолаш, хIанзле 480 гектар лаьтта аьхад цун коллективо.

Интенсивни технологех кIа дIадувргдола кха кийчдара къаьстта йоакхо ю. Аьха а даьккха тIера дIаннйсдара, цамцадаккхара макхаш доахаш культиваци еш тоадеш да хIанз из лаьтта.

Боккха теркам тIабохийт совхозе удобренеща лаьтта хьаьндара а. Аха доладалехьа тайп - тайпара минеральни удобренеш тайсар. Уж массанахьа цхьатарра яхканзар. Агрономаша оттадаьча кхай картограммага хьежжа, лаьтта эсалагIа долча дукхагIа а хьаьнагIа долча кIезигагIа а кхоачийташ тайсар. Кхы тIа а минеральни удобренеш товсаргья ялат дIадувча хана.

Из болх дIаболабара а дерригга кийча да совхозе: техника, фу, кхыдар. Тоаьчул тIехьагIа мишта болх бу а хьежа дIаоттаяь латт селлкаш. Ма эшша Iалашдаьд фу. Цунах дукхагIа дар цхьоалагIча классах да. Дисар а цунга дIакхоачаде гIерташ боахк хIанз хьатта болхлой.

Белгалдаккха доагIа, планагIа гурахьа дIаювргйолча культурех цхьа дакъа хIанз ялата хьажкIаш, коартолаш кхееча дIаде дезаш долга. Уж чуэца йолаергъя укх бетта кхоалагIча декаде. Мукх а кIа а октябрь бетта хьалхарча декошка дIадийна даккха дерхI совхоза кхаш леладераша.

Ялата хьажкIаш хIара гектара тIара 50 центнер чуя дош деннад боахама коллективо. Царна а бIаьсти дIаювргйолча кхыча культураштa а лаьрхIа 1600 гектар совгIа лаьтта зяба аьхад хIанзле.

М. ХАМАТХАНОВ.

КПСС обкома пресс-центро хоам бу

ТЕЛЕФОН 2-66-72

5 сентябрь хьатIакхоачаш республика бIарчча хьанйцача гуйран ялаташ дIаде аьхад 145,7 эзар гектар лаьтта, хIаьта из планагIа лаьрхIачох 78,6 процент хул.

Хьалха долх гуйран ялаташ дIадера планагIа аха лаьрхIача лаьттах 95 процент аьха Грозненски, Надтеречни районий боахамаш. ПланагIа лаьрхIачох 84 процент лаьтта аьхад Наурски Шелковскойи районий боахамашка.

ПланагIа лаьрхIачох ах зяба лаьтта аьхад Грозненски, Сунженски, Малгобекски районий колхозашен совхозашен. Республика бIарчча хьанйцача зяба аьхай 57 эзар гектара тIа, вешта аьлча, планагIа лаьрхIачох 35,5 процент.

Сихлуш латт хьажкIаш чуэцара балхаш. 5 сентябрь хьатIакхоачаш 2428 гектара тIара хьекхай хьажкIаш, керттерча даькъе Урус-Мартановски, Грозненски, Шалински районий боахамашка. ДIадахача цхьан дийнахьа чуийцар 375 гектара тIара хьажкIаш.

ДIахо чуэцаш латт баьцадаараш. 5 сентябрь хьатIакхоачаш торгови сетен чакхбаккхен хьачубеннаб 60,5 эзар тонн хаьс сом, вешта аьлча эцара планах 39 процент. БIарччача республике цхьан дийнахьа тIакхийттар — 932 тонн.

КПСС ОБКОМЕ

КПСС обкома бюрос аргIанарча заседане дийцад КПСС XXVII съезда яха ма йоаггIара накъаяхара парте Ленински райкомо беча организаторски политически балхах дола дош. ТIайицача соцам тIа белгалдоакх, парте Ленински райкомо, юххьанцарча партийни организацеша, КПСС апрельски (1985 ш.) Пленума решенеша дукккача къахьегамхой политически къахьегамеи хьинар айдарах ког-гIортолга а еш, организаторскии политически болх чIоагIбара, КПСС XXVII съезда баха ма боаггIара накъабахар духьа лелаю социалистически яхь дегIайоалаяра тIаерзаяь мероприятеш кийчъеши чакхйоахаши хилар.

Къахьегама коллективашка тIайийцача социалистически яхьа декхарашка хьежжа района къахьегамхоша лаьрхIад парте хургйолча съезда сийна продукци арахецара цхьайтталагIча пятилетка контрольни цифраш ханал хьалха кхоачашъе, кхы тIа а 6 миллион сома капитальни вложенеех пайда эца, планагIа лаьрхIача боараме чуIа цIенош хьалделген чуховша дIалулгеи вIаштIехьдаккха. съезд хьаелла ди гаргакхоачаш шин бетта халкъа боахама план кхоачашъе, плачал совгIа 280 эзар сома маьха промышленни продукци маьхала яккха, планал совгIа къахьегама овсарле лакхъелга, продукци арахецарга бода мах лохбелга, цун дикал тоаелга Iалашде.

Къахьегама хьинар айдаь балхаш ду къахьегама коллективашка, резерваш эарцагIъяхаран производства культура лакхъяраи, дисциплинеи организованности чIоагIъяра болх беш ба. Съезда сийна лелаеча социалистически яхьа хьалхарча этапа итогех стахановски болама 50 шу дузаш эггара доккхагIа толамаш даьхад «Автоспецоборудоване» яхача завода, «Чечингтрикотажбыт» яхача объединене коллективаша, «Красный молот» яхача завода № 5 йолча цеха котельщикий бригадо.

Съезда кийчо яра болх чIоагIбара дикка влияни ю отчетно-хоржамий кампане, хIаьта из йолча хина хьачу а телаш, чакхйоах производство эргаьккха тоаяраи къахьегамхошта кхетам балараи, юххьанцарча партийни организацей хьинар айдара тIаерзаяь дуккха предложенеш.

Хьинар айденнад дукккача комсомольски, профсоюзни организацей, агитколлективай, политинформаторий, информационно-пропагандистски группай. Лакхбаьб боахамеи кхетам баларен гIулакхех хьахуларашта, коллективашка овсаре къахьегара хиланза дардоаца хьалаш а унахцIена, морально-политически хьал а вIаштIехьдаккхара хьалхара кулгалдеча кадрай бехктокхам.

Цунца цхьана, КПСС XXVII съезда яха ма йоаггIара накъаяхара беча организаторски политически балха тIа тоъал доккхий кхоанамбоацараш нийсдолкйт парте райкомо.

КПСС обкома бюрос парте райком декхарийла яьй карарча шереи бIарччача цхьайтталагIча пятилеткаи планаши социалистически декхараши тешшаме кхоачашдара района коммунисташи берригга къахьегамхойн оарцагIбахара беш бола организаторски политически болх чIоагIбе, КПСС XXVII съезда баха ма боаггIара накъабахар духьа лелаеча социалистически яхье дукккача къахьегамхой творчески хьинар ма могга дегIакхувла, съезда кийчо елга, планаши социалистически декхараши толаме кхоачашделга района хIара къахьегамхочо юкъарчал доацаш шиий декхар лоархIаргдола, технически прогресс, производства лакха культура бахьан долаш, балха эффективности дикали лакхъяр, экономе режим чIоагIъяр духьа хьинаре къовсам лоаттабергбола гIулакх вIаштIехьдаккха.

КПСС обкома бюрос, арахеца продукци дикагIен тешамегIеи хилийтар духьа коллектив оарцагIъяккхара ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» яхача Назрановски завода юххьанцарча партийни организаце беча балхах йолча отчетага ла а дийгIа, белгалдаьккхар, цу даькъе завода партийни организаце белггалара болх беш хилар. Кара лелаечеи механизированнии строительни инструмента, отделочни машиний дикал лакхъяра къахьегамхой оарцагIа а боахаш, цо чIоаггIа лоархIам бу коммунисташ производстве балхаш тIа нийса дIаоттабара, продукце дикал лакхъяра, эксплуатаци еш цо йоаккха ха йIаьхъяра, производственни гIулакхашта коммунисташа ю партийни влияни чIоагIъяра даькъера цар авангардни лоархIам лакхбу.

Цунца ювзаенна йолча проблемашка партийни бюро заседанешка хьож, коллектива партийни болхлойи собранешка ювц уж.

Цу дерригача хIамаша дикагIа хулийт къахьегама коллектива гIулакхех хьахулараш. Завод лоархIаю хIанз дIадехарашка хьежжа йола керда изделеш кийчъяреи караерзаяреи заданеех. Пятилетка хьайолаелча денз къаенначеи производствера дIаяьхачеи изделешта меттел серийно арахеца доладаьд продукце цхьайтта керда тайпа, цу даькъе шлифовкеи шпаклевкеи яра кара лелаю электрически машинка, бурув хьувзадеш кара лелаеча машинка пхи модификаци, заточни машина, кхыяраш. Ерригача производства объемаца нийсийча уж хIамаш 50 процент арахец. Цу хIамаех бархI технически характеристикага диллача дунен образеций боараме латт. хIаьта цхьайолча параметрашта царел а тIех я. Продукцена аттестаци яра болх бу заводе. Царех итт цIи яраштa цхьоалагIен йиънена лакхереи дикала категори луш аттестаци яьй, тIаккха из хул арахецача продукце ерригача объемах 93 процент совгIа. Производства объеми къахьегама овсарлеи лакхъяра темпашта цхьайтталагIча пятилетка план толаме кхоачашъю завода коллективо. ДIадахача дий шера 60,7 процент дукхагIа арахийцай продукци контрольни задани 51,6 процент мара йоацача. цхьан болхлочоа лоархIаш хьадер 62,9 процент дукхагIа хиннад.

Завода партийни организаце хьадда теркам тIабохийт отраслевой проектни а Iилман-тохкамий а институташцара бувзамаш дегIадоалара. Заводо Iилманхошца даь договораш кхоачашдарах холуш пайда боал. ЦхьайтталагIча пятилетке заводо карадерзадаьд цхьана кийчъяь керда ялх издели арахецилга. Цох хинна экономически эффект 13 миллион совгIа сом я.

Цунца цхьана партийни бюрос, боахама кулгалхоша кхоачам болаш теркам тIахийтац ма могга производства эффективность лакхъяра, арахецача продукце дикал лакхъяран из тешшаме хилийтаран коллектив оарцагIъяккхара, тIатеIIа хьадец цу гIулакха йолаш йолча таронехи кхоачамехи пайда эцилга.

КПСС обкома бюрос хьадийхад ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» завода юххьанцарча партийни организацегара арахеца продукци дикен тешамен хилийтара коллектив оарцагIъяккхара тIехьара болх чIоагIделга, из таханарча ден проблемашта юкъе керттерчарех а лоархIаш, КПСС ЦК апрельски (1985 ш.) Пленумеи Iилман-технически прогресс сихъяра дешашта КПСС ЦК хиннача совещанеи решенешка хьежжа, арахеца хIамаш дикен тешамеи хилийтарца Iилманнеи техниканеи карагIдаьнараш производствана юкъедоаладарца дувзаденна декхараш кхоачашделга цехий, отделий, кхыча служба кулгалхошкара, завода берригача болхлошкареи специалисташкареи хьадехара боарам лакхбелга.

КПСС обкома бюрос могабаьб, легковой автомобилаш арахецача Волжски объединене (АвтоВАЗ) коллектива хьокхамах, шийтталагIча пятилетке объединенеа оттаяьча контрольни цифрел лакхагIа Iилман-технически прогресс сихъяра, производство дегIайоалаяра, цун эффективность лакхъяра, хIаьта ишта ханал хьалха 1985 шера декхараш кхоачашдаран сийленца КПСС XXVII съезда накъаяхаран республике эггара хьалхарчарца декхараш тIайийца «Промавтоматика» Iилман-производственни объединене коллектива болам, парте горкомаши райкомаши, министерстваш, ведомстваш, предприятеши организацеши декхарийла яьй из опыт йовзараи цох пайда эцараи эша гIулакхаш чакхдаха.

КПСС обкома бюрос ишта могаяьй шийтталагIча пятилетке Iилман-технически прогресс сихъярах, производства эффективности юртбоахама продукце дикали лакхъярах йола Назрановски районерча «40 лет Октября» яхача совхоза коллектива инициатива а.

КПСС горкомашта, райкомашта, горрайисполкомашта, агропромышленни объединеней советашта, НГIАССР юртбоахама министерствана, кхыйолча юртбоахама ведомствашта, партийни, профсоюзни, комсомольски организацешта, колхозийи совхозийи кулгалхоштеи специалисташтеи тIадиллад, шийтталагIча пятилетке Iилман-технически прогресс юкъейоалаяра, производство шеръяра, продукце дикал лакхъяра колхозеи совхозеи хIара ферма, бригада, отделене таронех биззагIа пайда эцара эша организаторски а массово-политически а болх къахьегамхошта юкъе лелабелга.

Ялаташ, доакъарий а кхыйола а юртбоахама культураш кхееча интенсивни технологеш юкъейоалаяра кхы тIа гIулакхаш чакхдаха.

Моральни а материальни а стимулех шерра пайда эцарца, массанахьа коллективни подрядi боахама юкъера хозрасчети юкъейоалаярца, Iилманнеи хьалха латтача практиканеи карагIдаьннарех пайда эцарца къахьегама овсарле лакхъелга, материально-технически кхоачамаш кходелга, кхайи фермайи продуктивность лакхъелга Iалащде.

Колхозийи совхозийи къахьегамхошта лакха овсарле йолаш болх бараи салаIараи эша хьалаш хилийтар массе а хана теркам лоаттабе.

Дийцад кхы цхьадола дешаш а.

М. С. ГОРБАЧЕВ ТЮМЕНСКИ ЛАЬТТА ХИЛАР

4 сентябре Москвера Тюменски областе дIавахав КПСС ЦК Генеральни секретарь М. С. Горбачев.

Аэродроме М. С. Горбачев накъавоаккхаш бар КПСС ЦК Политбюро членаш Г. А. Алиев, А. А. Громыко, Н. И. Рыжков, М. С. Соломенцев, В. М. Чебриков, Э. А. Шеварднадзе, кхыбола новкъостий.

* * *

Тахан М. С. Горбачев хьакхаьчав Тюменски областе — мехка лоархIамегIача мехкдаьттани газен регионе. Города Нижневартовска аэропорте цунна накъабаьхка бар КПСС ЦК Политбюро членалла кандидат, КПСС ЦК секретарь В. И. Долгих, КПСС ЦК секретарь Б. Н. Ельцин, СССР Министрий Совета Председателa заместителаш А. К. Антонов, Н. К. Байбаков, Б. Е. Щербина, КПСС ЦК организационно - партийни балха Отдела заведующи Г. П. Разумовский, КПСС ЦК пропаганда Отдела заведующи А. Н. Яковлев, парте Тюменски обкома хьалхара секретарь Г. П. Богомяков, парте Томски обкома хьалхара секретарь А. Г. Мельников, СССР министраш, моттигерча партийни а советски а органий кулгалхой.

Цу дийнахье М. С. Горбачев хилар Самотлорерча мехкдаьттеи гази йоаккхача моттигашка ваха, бурувдетарашца, монтажникашца, гIишлонхошца, инженерно - технически болхлошца вIашагIкхетaш. Къамаьлаш деш цIенхаштта дийцар мехкдаьтта доаккхилга лакхдара наькъаш. Белгалдаьккхад, мехкдаьттеи, конденсати, гази яккхара даькъера СССР энергетически программа кхоачашъелга Iалашдара йола 1986 — 1990 шерашка Малхбузен СибарегIа мехкдаьттани газеи промышленность комплексно дегIайоалаярах лаьца укх шера августе КПСС ЦК Политбюро тIайийца соцам лоархIаме хилар. Теркам тIаэзаб, хIанзара мехкдаьттангазопромыслови оборудовани а технологически установкаш а арахецача Iилманнеи техниканеи карагIданнарех цу гIулакха биззагIа пайда эца безаш хилара.

М. С. Горбачев хилар «Самотлорнефть» мехкдаьттан газеи управлене №2-и № 3-и йолча газлифтни компрессорни станцешка, № 3 йолча комплексни сборни пункте, мастера В. С. Рыбакина бурув тоха установка йолча.

Министерствай, управленей, предприятей кулгалхоша хоам бир, Самотлорски мехкдаьттан моттиге эксплуатаци йолаелча денз укхазара цаIи ахи миллиард тоннал дукхагIа мехкдаьттеи 138 миллиард кубометр гаргга гази яьккха хиларах. Дийцар мехкдаьтта даккхара дIахо интенсификаци ярца дувзаденна дешаш. Къамаьл хилар механизированни хьисапе мехкдаьтта даккхарга довлар сихдарах, цу юкъе эггара прогрессивнегIча газлифтнichунга далар а долаш. Белгалдаьккхад, мехкдаьттаи газеи промышленноста Iилман - технически база чIоагIъелга гIойле йолаш хилар. Отраслевой Iилма декхар да лаьттан кIалхара ганзаш караерзаяра эффективнегIа йола проекташ кийчъяр. ТIехьадалийта йиш йоацаш да мехкдаьттан промыслаш электрическтваца Iалашъелга тешшаме хилийтара гIулакх.

Предприятешка мехкдаьттахоща а Нижневартовске бахача нахаца а вIашагIкхийттача хана М. С. Горбачева къаьстта теркам тIабахийтар фусамаш хьалъелга сихде дезаш, социально - бытовой, культура объектий сеть шеръе езаш хилара.

Бурув тохача установке вена болхлоща къамаьлаш деш М. С. Горбачев духтIаваьлар цар къахьегама толамий, эффективнегIа, дикагIа болх бе царна новкъарле яра.

Бригада кулгалхочо В. С. Рыбакина дийцар, цун коллективо укх пятилетка шерашка 437 эзар метрал совгIа бурув тохарах, пхе шера план 1983 шу йистедоалаш кхоачашъярах. Укх шера бригада социалистически декхар тIайийцад 80 эзар метр бурув тоха, планах 75 эзар метр йолча. ХIанз керда чa скважине бурув тоха йолаеннай бригада. Бурув тохача мастера аьлар мехкарча промышленни предприятеша бурув тохилга сихдара керда техника, къахьегама овсарле лакхъе таро лургйолаш оборудоване комплект шоашца йолаш бурув тоха вышкаш арахеца езаш хиларах. ХIанз из шоай низашца де дезаш хул мехкдаьттахой.

Сайранна парте горкоме М. С. Горбачева къамаьл хилар Тюменски а Томски а областий мехкдаьттан промышленноста, моттигерча партийни а советски а органий кулгалхошца.

Къамаьле дакъа лоацаш бар В. И. Долгих, Б. Н. Ельцин, Г. П. Разумовский, А. Н. Яковлев, Г. П. Богомяков, А. Г. Мельников, СССР министраш. Къамаьлаш даьча парте Ханты-Мансийски окружкома хьалхарча секретара В. А. Чурилова, парте Нижневартовски горкома хьалхарча секретара С. И. Денисова, шийна а областерча генеральни директораша хоам бир мехкдаьтта доаккхача предприятей болх тоабара чакхдоахача гIулакхехи шийтталагIча пятилетке Малхбузен СибарегIа мехкдаьттан промышленность дегIаахара перспективахи.

* * *

КПСС ЦК Генеральни секретарь М. С. Горбачев 5 сентябре Нижневартовскера Уренгое — газ йоахача йоккхача районе — кхаьчар. Укхазара дIайолалу мехка халкъа боахам Iалама газаца Iалашбеш йола итт магистральни трубопровод. Газ йоаккхача цу моттигера промысловикаш хьатIайоагIача пятилетка хьалхарча шера Iалама газ яккхара проектни боарамга кхоачаргба. Цу цхьан ханна алсамъювл йоаккхаш йола газови конденсат а.

Газ комплексни кийчъеча низ болча установке — даькъа хьалха латтачарех йолча цхьан объекте хилар М. С. Горбачев. Из хьежар Даймехка хьаьнча, установка коллективо цунах пайда а эцаш Малхбузен СибарегIа эггара дукхагIа къахьегама овсарле лакхъяьча — шера 20 миллиард кубометр газ йоаккхача прогрессивни технологически оборудованега. Хоам бир хIанз вIашагIъелла йоалаш латтача микропроцессарий ларда тIа технологически процессашта управлени яра автоматизированни система хьаяра деча балхий лелэма хьакъехьа. Цо Iалашдергдама дарра аьлча, гIулакх ду персонал а йоацаш объектана эксплуатаци елга, бийдал дикагIа кийчъелга, цунах пайда дикагIа эцилга. Иззамо йола системаш хIанзле а массехк установке вIашэгIйохкаш латт. Царех пайда эца лаьрхIад Гаьнарча Къулбаседен чоалханеча Iалзма хьалашка, белггала аьлча, Ямбургерча газ йоаллача моттигашка.

М. С. Горбачева белгалдаьккхар, автоматика, электроника, микропроцессорни техника шерра юкъеяхьаро дIабода къахьегам дикка кIезиг а беш газ йоаккхилга лакхагIча боарамга кхоачадергхилар Iилма-технически прогресс сихъяр — халкъа боахама доагора-энергетически бийдален база тешшаме дегIакхувлара магистральни лостам. Болхлощеи специалистащеи къамаьлаш деча бокъонца духтIавувлар из планови заданеши социалистически декхараши кхоачашдара. Газовикашеи гIишлонхошеи дийцар шоай коллективаша хургйолча КПСС XXVII съезда сийна лелаеча яхьа хьакъехьа. Съезд хьаеллара хетадаь доккхагIдола декхараш тIайийцад планал совгIа газ яккха.

Газови конденсат дIаяхьийтара комплексни кийчъеча заводе хилар М. С. Горбачев. Цу тайпара предприятеш хьаяро никъ хьабелл моттигерча Iалама рузкъах пайда дикагIа эцара.

Делкъел тIехьагIа Сургуте кхаьчар М. С. Горбачев.

Из хьежар укхаза мехкдаьтта промыслайи Юкъерча Приобья городийн энергетически дог оалаш йолча Сургутски ГРЭС-ага. Болх беш йолча аргIан низ 3 миллиони 300 эзари киловатт ба, хIаьта хьалъеш латтачун — 4 миллиони 800 эзари киловатт хургба.

ГРЭС-2 хьалъяра леламга хьежар М. С. Горбачев, 800 эзар киловатт низ болаш йола цун эггара хьалхара энергоблок болх бе йолаялийтай укх шера бIаьстан юхье. Ер бутт чакхбоалаш болх бе йолаялийта шоллагIа блок кийчъеш болча монтажникащеи испытателащеи къамаьл дир цо. Мехкдаьттаца йоагIачеи Iаламеи газаца болх беш я ГРЭС, хIаьта из бахьан долаш дикка лохбеннаб электроэнерги яккхарга бода мах. Белгалдаьккхар, Сургутски ГРЭС хьалъеча Даймехка Iилмахи техникахи пайда эцаро Малхбузен СибарегIен мехкдаьттаи газови промышленноста объекташ электроэнергеца дукха а тешамегIа Iалашъергйолга.

Цул тIехьагIа электропогружной установкашта производственни гIулакх деча центральни базе хилар М. С. Горбачев, цига мехкдаьтта-газа промыслови техникага хьежар. Цунга хьагайтар скважинашта лаьттанна кIали капитальни ремонта эксплуатаци яра йола оборудовани, механизированни балхашта лаьрхIа агрегаташ, технологически транспорт, миччахьа гIолла лела машинаш. Хьожача хана къаьстта уйла тIаяхийтар изделей дикал лакхъянза ярг ца хилара.

М. С. Горбачева белгалдаьккхар, халкъа боахама интенсификаци яра, Iоаьлча потенциалах пайда дикагIа эцара керттера рычаг Iилма-технически прогресс наьха санна сихъелга хилар. Болх беш йола технологеш эггайоахаш тоаяргара, машинашгеи оборудованенеи модернизаци яргара эггара дукхагIа эффективность луш йолча принципиально кердача технологически системашнеи тIеххьарча ноахалех йолча тIехдикача техникагеи довла деза.

Парте Сургутски горкоме М .С. Горбачева беседа хилар министерствай, объединеней, главний, моттигерча партийни, советски, боахама органий кулгалхошца, специалисташца.

Дег тIареи корта болаши хиннача беседашка Кердача Уренгоен Сургутен предприятей болхлоша, бахача наха Михаил Сергеевича дийцар, шоаш шоай къахьегама коллективашеи дисциплинеи порядоки чIоагIъяра, пьянство дIаяккхара тIаберзабаь парте никъ, хIаране ций балха моттиге хIаман кхом барн хьурмат дари духьа къовсам лоаттабара лаьца никъ.

Уренгоеи Сургутен водача хана М. С. Горбачевца бар КПСС ЦК Политбюро членалла кандидат, КПСС ЦК секретарь В. И. Долгих, КПСС ЦК секретарь Б. Н. Ельцин, СССР Министрий Совета Председатела заместителаш А. К. Антонов, Н. К. Байбаков, Б. Е. Щербина, парте Тюменски обкома хьалхара секретарь Г. П. Богомяков.

5 сентябре Сургутера Тюмене вера М. С. Горбачев.

* * *

ТЮМЕНЬ, 6 сентябрь. Тахан укхаза хилар Тюменски Томски областий партийно - боахама актива совещани. Цига дийцар Малхбузен - СибарегIен мехкдаьттагазови комплекс дIахо дегIайоалаяра, кхоачамех дикагIа пайда эцара дешаш.

Совещане балха юкъе дакъа лаьцар КПСС ЦК Генеральни секретара М. С. Горбачева, КПСС ЦК Политбюро членалла кандидата, КПСС ЦК секретара В. И. Долгиха, КПСС ЦК секретара Б. Н. Антонова, Н. К. Байбакова, Б. Е. Щербина, КПСС ЦК бехктокхамеча болхлоша, СССР-еи РСФСР-еи министраша, цхьайолча объединенейи предприятейи кулгалхоша, парторганизацей секретараша.

Партийно - боахама активана хьалхашка къамаьл дир М. С. Горбачева.

(ТАСС).

М. С. ГОРБАЧЕВ ЦЕЛИНОГРАДЕ КХАЧАР

6 сентябре Тюменера Целинограде дIавахар КПСС ЦК Генеральни секретарь М. С. Горбачев. Тюменски аэропорте из накъавоаккхаш хилар КПСС ЦК Политбюро членалла кандидат, КПСС ЦК секретарь В. И. Долгих, КПСС ЦК секретарь Б. Н. Ельцин, СССР Министрий Совета Председатела заместителаш Н. К. Байбаков, Б. Е. Щербина, парте Тюменски Томски обкомий хьалхара секретараш Г. П. Богомякови А. Г. Мельникови.

Цу дийнахье а М. С. Горбачев Целинограде кхаьчар. Аэропорте цунна накъабаьхка бар КПСС ЦК Политбюро член, Казахстана Компарте ЦК хьалхара секретарь Д. А. Кунаев, КПСС ЦК секретарь В. П. Никонов, Казахски ССР Министрий Совета председатель Н. А. Назарбаев, СССР Министрий Совета Председатела заместитель З. Н. Нуриев, Казахстана, СибарегIен, Урала парте крайкомийи обкомийи хьалхара секретараш, СССР министраш, моттигера партийни советски кулгалхой.

(ТАСС).

Торжественни собрани

Болгарски социалистически революце 41 шу дизара хетаяь Грозне къахьегамхой торжественни собрани хилаь селхан «Оргтехника» яхача производственни объединене культура ЦIагIа. Собрани хьайийллар КПСС Грозненски горкома секретара Л. П. Белоглазовас.

Собране доклад йир КПСС Старопромысловски районa секретара Х. М. Дзейтова.

Цул тIехьагIа къамаьл даьча болгарски гIишлон группа партийни организаце секретара Григор Гелова дегIара баркал аьлар советски наха.

Собрани чакхйоалаш балха тIа дикагIа толамаш даьхача болгарски гIишлонхошта сийлен грамоташ, совгIаташ делар.

Собране хиннараша Софиерча болгаро-советски доттагIлен Дерригача халкъа комитета цIерагIа моаршала телеграмма яхьийтар.

Гулбеннараша юкъе дакъа лоацаш бар болгарски профессиональни союза вIашагIтехача Москверча Совета секретарь Петр Гечлиев, НРБ СССР-а керттерча гIишлон дирекце керттера специалист Алекси Кирмин.

Собране дакъа лаьцар КПСС Нохч-ГIалгIай обкома секретара З. А. Яндиевас.

Партийни организацешка—отчеташи хоржамаши

БАХЬАНАШ ЛЕХА АТТАГIА ДА...

Малгобекски района «Кавказ» яхача совхоза партийни организаце отчетно - хоржамий собране хиннараша раьза хинна тIайийцар зоотехника коммуниста Н. Мезина даь къамаьл.

— МоллагIа планаш кхоачашъюлургьяц хIаране: жа Iуно, доярка, механизатора, специалисто балхах дог лазаш къа ца хьеге, хIаранегара доагIар цIенхаштта хьа ца дехе. Цунга хьежжа леларгда боахама гIулакхаш, цунга хьежжа хургда партийни комитета а ерригача совхоза а сий. Цудухьа хьалхагIа санна болх бе йиш яц хIанз, — йоахар цо. — Шоаш хIама ца делга къайладахьа гIерташ цхьаболчар доаца бахьанаш лех, берригa бехк кулгалхошта, водачоа-воагIачоа дIатIа а бехкаш. Дика болх бара мел эшар да вайцига: шортта лаьтта, низ бола техника, говза механизатораш. Бакъда, цу дерригнех боагIача бесса пайда эца Iемадац вай.

Шийн новкъосташта хьалхашка дIа а етта, иштта майрра къамаьл де йиш а моральни бокъо а йолаш вар коммунист Мезин. Масала, из зоотехник волча жа леладеча ферме совхозе хьалхарчарца юкъейоалаяьй бригадни подряд. Тха дакхара а Iоахарий хьалкхедара а цхьайтталагIча пятилетка план толаме кхоачашъяьй. Къаьстта йоккха котало яьккхай вокхкагIволча жа Iуна, парткома члена Муцагов Гелане кулгалдеча бригада. БIаь жена тIеххьара 170 Iаьхар хьакъоастабаьб цо, устагIана тIера даьккхад пхе килограммал дукхагIа тха.

Партийни собране отчетни доклад яьча парткома секретара А. Герасименкос белгалдаьккхар коммунист М. Темченко керте латтача № 1 йолча бригада кхычарна масал телаш болх беш хилар. Бригадни подрядагIа къахьегаш йола из коллектив лоархIайнр 1984 шера доанъараш Iалашдара заданех, иштта дика болх бу укх шера а. Барт болаш къахьег механизатораша, укх тIеххьарча шин шера цхьа моттиг хиннаяц цига дисциплина толхаяь.

Совхоза ерригача подразделенешка болх иштта лелаpe совхоза гIулакхаш кхыча бесса хургдар. Укх тIеххьарча хана уж тоаде гIерташ дикка хIама даьдале а, тахан дика да оалилга дац царех. ЦхьайтталагIча пятилетка шерашка паччахьалкхенна кхо миллион сом гаргга зе даьд боахамо. Масала, планагIа боагIачул шозза-кхозза, кхы а дукхагIа мах дIабохийт лаьттанцарен хьайбашкарен йоаккхача продукцега: коартолашка, баьцадаарашка, комсашка, шурийга. ХIаьта хьайбашта тIакхстача дулха центнерага... ворхIазза дукхагIа рузкъа дIадохийт цига.

Укх пятилетка цхьадолча шерашка паччахьалкхенга дулх, шура, тха дохкара планех лоархIаьяле а, совхоза тIадисад доккха декхар: 173,4 тонн дулх; 60 тонн шура.

Гуш ма хиллара, коммунисташа а ерригача коллективо а чIоагIа къахьега дезаш, деррига низаш оарцагIа даха дезаш да этта хьал. Партком цу балха юстара латт аьлча нийса хургдац. Ер шу долалуш партийни собране решени тIайийцаяр совхозни производства ерригача подразделенешка бригадни подряд юкъейоалае, аьнна. Цу даькъе хIанзле дикка болх баьб цо, хIаьта керда шу дIадолалуш совхозе из болх бизза чакхбаккха а лерхI. Цу гIулакхо экономика дикка айяр доггдоахаш ба коммунисташ.

Деттача доахана Iул дикача фух долча шинарашца тоадара а йоакхо яьй партокомо. Цун хьалхленца субботникаш а деш, реконструкци яьй 260 шинар чулоаттадергдолча помещенешта. ХIанз уж балхаш деш латт № 2 йолча МТФ.

Собране белгал ма даккхара, хьайбай боахаме хIанз а кIезига дац кхоачамбоацараш: дукха йов хьакхарч, хьайбашта планагIа доагIачул шозза кIезигагIа дулх тIакхет, халача балхашта механизаци яра хIама даьдац, геттара во болх бу доакъараш кийчдеча цехо, зоотехнически служба эсала я. Скотникаша а дояркаша а фермашка шоай доалахьа дола дукха доахан леладу, совхоза доакъар а телаш.

Кхы динагIа дац гIулакхаш лаьтта леладеча, йоахар пренешка къамаьлаш даьча мехотрядий начальникаша Темченкос, Герасименкос, комсий отделене управляюще Гарданова, кхычар. Ялат дакхара пхе шера план 66 процент, комсаш — 13 процент мара кхоачашъяьяц.

Фуд цун бахьан? Керттера дар — лаьтта леладара культура лоха хилар, прогрессивни технологеш юкъе ца йоалаяр, агротехнически приемаш ханнахьа чанх ца яхар, тракторех а кхыйолча техниках а лерттIа пайда ца эцар, дIадувш дола фу дика ца хилар, севообороташ нийса ца лелаяр.

Тоъал дукха лаьтта да совхозе хий дехкаш. Бакъда, цар тIа дIайийна хIамаш хьувкъаяц укхаза. Масала, соахка гектара тIара 20 центнер гурахьа дийна кIа чуденадале, укх шера хий дехкача гектара тIара 26 центнер мара яккханзар.

Цу гIулакха бехке барий докладчико цIераш яхарга, царгара доагIар партийни IаьдалагIа хьадехарга хьежаш бар собране хинна коммунисташ. Бакъда, цо из динзар. ХIаьта «бахьанаш» шортта лехар. КховзтлагIча шерашка хьаяь хий дехка система чIоагIа къаенай, из каст-каста йох, кердаяр — лоткови хьисапе хий дулларгдар — хьае еза, аьлар. Соахка а укх шера а совхоза хьаденнача лаьттай яр кховзткъе иттлагIча шерашка хьаяь а цу хана деиз болх ца барах деррига гидротехнически гIирсаш — гIувнаш а гидранташ а капитальни ремонт е езаш а я, йоахар. ХIаьта кердаяр хьаяь маца яргъя ховш саг вац. Нагахьа санна цу системашта капитальни ремонт е совхоза низ дIа ца кхоаче, малав из де дезар? «Объективни бахьанаш» лаха-м атта ма дий, фу де деза болх тоабара? Цу хаттарашта жоп даланзар собране...

ХIара шера Iалаьмате дукха органически удобренеш Iов укхазарча фермашка. Царех боагIача бесса пайда ийцача дIа мел йийна хIамаш дукхха а дикагIа хьузкъае йиш а яр. Халахете а, из теркалдац цига.

«Кавказ» совхозе къаьстта воча хьал тIа да комсаш лелаелга. Пятилетка диъ шера планагIа 5834 тонн дIаяла езача, дIаеннараш 813 тонн мара яц. Мишта нийсденнад из? Малав цу гIулакха бехке вар? Цох корта а болаш хIама аланзар партийни собране къамаьлаш даьраша а докладчико а. Бакъда, бахьанаш укхаза шортта корадир; лаьттана кIал дира хий долча дIайийнай комсаш, уж чIоагIа ниьлха я, царна формовка яьяц, комсаш тайп-тайпарча фух я, болх хьабе тоъал нах бац...

Коммунисташ дух тIа ца боахаш кхы а дукха хIамаш дитар докладчико. Масала, соахка автотранспорто планал совгIа доагадаьд 100 тонн бензин, укх шера хьалхарча ялх бетта — 31 тонн. Совхоза гIулакхашта мел хий, газ, электроэнерги дIайохийт ховш саг вац укхаза.

Цхьаккха хIама хозагIча тайпара хьагойта ца гIерташ, даьсса хабараш ца дувцаш даьчун итогаш ю, мегаргйола опыт кIезиг-кIезига гулъяь а хьагулъю, кхоачамбоацараш майрра гучадоаха, производство айяра, экономика эффективность лакхъяра, гIулакх тоадара таронаш а хаьдда наькъаш а хьагойта деза моттиг я коммунистий собрани, отчетно-хоржамий яр хIаьта а вета а. Цхьабакъда, вай ювцача собране цу тайпара принципиальни а кадрай психологи сихагIа хувцара тIадерзадаь а къамаьл хиннад ала хала да. КПСС ЦК апрельски (1985 ш.) Пленуме ма аллара: «Съезда хьалхарча вай собранешка парте XXVII съезда еча ерригача кийчон лейтмотив хила еза хан керттера лозунгаш — творчески къахьегам, доши гIулакхи цаI хилар, инициатива а бехктокхам а, шоашкара а новкъосташкара а доагIар хьадехар».

Из бехктокхаме декхар дизза кхоачаде низ дIакхоачаргболаш я совхоза партийни организаци. Цунна чувоагIача 73 коммунистах а КПСС членалла кандидатах а 54 саг лакхереи юкъереи дешар дийша ва. Совхозе болх беш ва коммунистически къахьегама 170 ударник, из сийлен цIи яккха гIерташ ва 40 саг. Укхаза ба балха тIа доккхий толамаш доаха жа Iуй, дояркаш, механизатораш, къахьегама ветеранаш. Укх гаргарча шерашка боахам рентабельни хилийтара эггара хьалха эшар фуд аьлча, из да коммунистий авангардни лоархIам, тIадиллача гIулакха хьалхара хIаране бехктокхам айбар, ерригача производственни подразделенешка порядок а дисциплина а чIоагIъяр, рузкъан кхом бе нах Iомабар. Корта бохабу малара тIаккувраш кара, болх талмастта бечаргара, техникана лерттIа доал ца дерашкара доагIар хьадеха могаргдолаш я совхоза партийни организаци. Коллективе лерттIа психологически хьал хьадара, наьха хьинар айдара тIаберзабе беза цо берригa идеологически, массово - политически, организаторски, кхетам балара болх.

Дукхача къамех бола нах ба «Кавказ» яхача совхозе къахьегаш. Цудухьа партийни комитето, профсоюзни комсомольски организацеша шоай теркама кIалхардалийта йиш яц наха интернациональни, атеистически, нравственни кхетам балара дешаш.

...Отчетно - хоржамий собранера язъяь ер заметкаш чакхйоалаш хьакхарч лелаеча Р. Губиевас аьнна дешаш доаладе безам бар са: «Шоай йоакхо ярга хьежжа болх бергба наха». МаIан из долаш дар цхьаболча кхыча коммунисташа дийцар а.

М. ХАМХОЕВ.

8 сентябре—танкиста Ди

БОККХА НИЗ ТЕШАМЕЧА БЕ БОАЛЛ

Краснознаменни Сибирски тIема округа тIемахоша-танкисташа чIоагIа хьинар айдаь дакъа лоац «КПСС XXVII съезда — тха хьинаре къахьегам!» яхаш девиз а йолаш леласча социалистически яхье. Цар тIехь-тIехьа дукхагIа лакхъю военни гIулакха кийчо, тIабийрзза Iомаду герзи техникеи, хьинареи майрреи гIулакхаш лeладара говзал, низ болаш вола, технически дика кийчваь противник эшавара Iилма.

Практико хьахьокхачох, боевойи политическии кийчо ечен служблеи результаташ эггара дикагIа йоах идейно чIоагIбеннача, социалистически Даьхе лораяра даькъера шоай декхар кIоаргга кхетадеча тIемахоша. Кхетама балхах доккха дакъа кхоач политболхлошка, пропагандисташка.

СУРТАШ ТIА: 1) тIемахоща-комсомольцашца учебни декхар мишта кхоачашду хьожаш ва Н-ски даькъа парткома секретара заместитель, майор Григорий Целогуз. Аьрдехьара аьттехьа — мугIарера Азаматов Шухрати Худайбергенов Икрами, майор Г. Целогуз, мугIарера Воронков Сергейи танка командир сержант Рамис Балы-Огланов.

2) практически занятеш я еш. Батальона командира заместитель майор А. Кудрин танкови экипажа хьалхашка учебни декхар оттадеш ва хин духьаленах чакхъялара.

А. КУЗЯРИНА сурташ.
ТАСС фотохроника.

Болхлочун уйлаш

ХУВЦАЛУШ ХIАМА ДАЦ

Со болх беш вола цхьоалагIа механизировании отряд фуна лаьрха люцерна кхееш я. Духхьашха из 1982 шера дIайийра тха коллективо. Ши шу даьлча хIара гектара тIара 1,5 центнер мукъагIа фу даргхи ларга дог доахаш дар. ЦаI-ах миллион сом совгIа пайда лургбар цо из гIулакх чакхдаьккхача. Цхьабакъда, лийрхIар кхоачаш хиланзар. Хала а атта а планах доагIачох иттлагIа дакъа мара фу доаккхадаланзар.

ТолашагIа долча боахамий опытах пайда а эцаш, хьалха дувлийташ хинна гIалаташ теркал а деш вIаштIехьдаккха дезар люцерна кхеелга. Юххьанца иштта дIа а доладир гIулакх. Прогрессивни хьисапе дIайийра из культура гурахьа. БIаьстан юххье мугIараштa юкъера лаьтта цамцадаккхара, оасар дIадаккхара макхаш даьхар. Цхьабакъда, вегетационни хий дилла деза ха хьатIакхаьчача гучадаьлар 508 гектар кха хий диллара кийчданза долга. Лаьттан кIал гIолла йилла хин система болх беш яцар, «Чечениигушводстрой» объединене иттлагIча ПМК-ас цунна лерттIа реконструкци ца яр бахьан долаш. Цудухьа харшаш а доахаш, ДДН-70 яха доглан хьисапе хий детта установкаш оттае йийзар. Цхьабакъда, уж шиъ мара хиланзар. ХIаьта цар низаца 508 гектара тIа тоъал хий дилла йиш ярий? Яцар! ХIана аьлча, хIара гектара тIа кIезигагIа дале 500 кубометр хий кхачийта дезар. Цу шиннега цунах пхийтталагIа дакъа а тохалургдацар, дийнахьеи буси тIатеIIа болх бича а. Лоацца аьлча, ший ханнахьа догIаш хиннадецаре йовргйолаш яр люцерна июль бутт хьатIакхачалехьа.

Во гIо дир тхона колхоза агрономически служба а. Оасара духьала ший ханнахьа молхаш ца тохар бахьан долаш, люцернана геттара кхераме йолча донник, сурепка, ширица яхача а, кхыча а йоадхIаша хьалдикъар кхаш.

ТIехьагIа гуча ма даллара, теркал ца деш дита хиннадар люцерна дика хьувкъаяре ца дича даргдоаца кхы а цхьа хIама. Масала, урагIеи пхорагIеи опылени е езаш я люцерна. Из болх геттара дика бу нохкарий мозаша. Цудухьа 50—60 гектара лаьрхIа цар 3—4 никх хилийта безар. ХIаьта колхозе берригаш а 12 мара бацар уж.

Белгалдаккха доагIа, ший доалахьа нохкарий леладечоа люцерна кхай тIа оттадаьча нохкарех мах тела паччахьалкхено бокъо лулга. Из лерттIа нахага дIахайта дезар колхоза кулгалхоша.

Хьувкъам чузца ха хьатIакхаьчача гучадаьлар из болх дIаболабара колхоз кийча йоацилга. Яцар хиланза яргйоаца техника.

Фуна лаьрхIа люцерна чуэца йолаяле кира хьалха реглан яха молхаш тоха еза. Уж а боахаме хиланзар. Цу кхоачамбоацараша новкъарле йир тхона лийрхIача тайпара люцерна фу даккха.

Из культура чузцара болх укх шера соахкарчул дукха дикагIа вIаштIехьбаькхха чакхбаьккхар оаха. Кхай тIа араяьккхар цхьатарра 12 комбайн. ХIаьта а соахка хинна кхоачамбоацараш дIадахара укх шера а лоадама хIама даь ца хиларах, (юха а тоъал хий ца кхоачаш йисар 508 гектара тIа йола из культура, ханнахьа гербицидаш ца тохаш оасаро хьалдикъар кхаш, лерттIа опылени янзар, нохкарий доацаш, и. кх. д.) хIара гектара тIара 90 килограмм гаргга мара фу даланзар укх шера а.

ПодрядагIа къахьег тха коллективо. Цхьабакъда, иштта болх баро зе мара пайда бац. Люцерна лерттIа доал де йиш йоацаш, тхона ма хетта хилац хьувкъам. Из бахьан долаш авансах хьаийдеча ахчах цхьа дакъа юхаметтаоттаде дезаш хул тхо тIеххьара перерасчет йича, кхыча тайпара аьлча, тхона, колхоза, декхар тIадусаш хул цкъаза. Хьадечох наьха дог хIана эккхийт? Маца тоабергба люцернана доал дара болх!

ТIеххьарча пхе шера тха колхоза правлене кхо председатель хувцаеннав. Цхьабакъда, фуна лаьрхIа люцерна дика хьувкъае йиш хулийтаргдола хьалаш вIаштIехьдахаре цу юкъа царех цхьанне а лоадам болаш хIама даьдац.

Н. ДАМАЕВ,
Грозненски района Ленина цIерагIча колхоза механизатор.

МИШТА КХОАЧАШДУ ДЕКХАРАШ

ХIаране хьинарца

1984 — 1985 шера хьайбашка толаме Iа доаккхилга а хьайбай продукташ йоахилгеи йохкилгеи дукхагIа хилийтара а тIехьа лелаьча Ерригсоюзни социалистически яхье котъяларах КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Сийлен грамота еннай Сунженски района XX партсъезда цIерагIча колхоза.

Шоай къахьегама иштта боккха мах барах кхы тIа хьинар айденна къахьегаш ба боахама хьайбаш леладераш. ХIаьта царна юкъе хьалха ба № 2 йолча шурий комплекса хьайбаш леладераш.

Социалистически яхье хьалха ба Ткаличева Ульяна, Сагиева Дашо, Дзагиева Хьулимат, Гайсултанова Люба. ВорхI бетта хIара Iаттагара 2196 килограмм шура яьккхай Ткаличевас, шера планагIа яккха йоагIар 2350 килограмм йолаш. Кхы дукха кIезигагIа яц вокх дояркаша яьккхар а. Царех хIарäяр йоккха опыт йолаш я.

Иштта, ткъаь итт шу да Сагиева Дошос дояркалла болх бу. Цу комплексе цо къахьега диъ шу да. Цу юкъа даим план кхоачашъеш хьаенай из. Ший опыт кагирхошта камаьрша дIалу цо. Ший наьна никъ каралаьдаб цун йоIа — Фацимана а. Цига дояркалла болх беш я из а. Вешта, цун да Iалихан а ва цу комплексе скотникалла болх беш. Шоашта хьалхашка латта декхар толаме кхоачашдеш, новкъосташа лоархIаш ба из къахьегама дезал.

Ший групперча хIара Iаттагара ден-бус 10 — 11 килограмм шура йоаккх Сагиева Дошос хIанз. ВорхI бетта план толаме кхоачашъяьй Фацимана а. ХIаьта, доахан доажадеча, доакъар дуллэча, хий моладеча хьинаре къахьегаш ва Iалихан а.

Ер пхийтталагIа шу да Дзагиева Хьулимата цу комплексе болх бу а. Из йоккха гIа йола доярка а я. Шоай корпусерча дояркай балхага а хьажа еза цун. Цул совгIа, кагирхой хьехамча а я Хьулимат. Кхычарна толамга бода никъ а гойташ, цо дика кхоачашду ший декхараш. Иис бетта план хIанзле а тIеххкоачашъяьй цо.

— Са группе ба 22 етт. Царех хIаранегара ден-бус 10 килограмм шура йоаккх аз хIанз, — йоах Хьулимата. Скотникаша доахан дика кхоабаш, царна лерттIа гIулакх деш хилча вIаштIехь доал иштта толам баккха.

Цу комплексе дукха а ба шоай хьаьналча къахьегамца сийле яьккха хьайбаш леладераш. 80 сагах латт цун барттайна коллектив. Цига бац план кхоачаш ца ераш, къахьегама дисциплина телхаераш, бе-башха доацаш хIама хьадераш. Цар массане а уйла, де лерхIар цаI да: мехка Кхачан программа кхоачашъеча ма хулла доккхагIа дакъа юкъедахьар. «КПСС XXVII съезда — хьинарерча къахьегама 27 декада!» яхача девизагIа социалистически яхь а йоаржаяь къахьег цар. ХIаьта цун итог ю хIара итт ди массаза дала.

Паччахьалкхенна ворхI бетта планал совгIа дIаеннай 90 центнер шура. Комплексе гIолла лаьрхIача хIара Iаттагара 8.5 килограмм шура йоаккх укх деношка. Из хул дIадахача шера цу хана яьккхачул кхо бIаь грамм дукхагIа. ХIаьта юкъера лаьрхIача ворхI бетта планал совгIа хIара Iаттагара яьккха шура 251 килограммага дIакхоач.

Уж толамаш атта даьхадац. ЦхьайтталагIча пятилетка тIеххьара шу дика дIадоладаьдар коллективо. Цу хьакъехьа комплекса начальника Цицкиев Германа аьлар:

— Доакъар шортта дар тхога, наха болх дика бора. Доаханна эшшача беса гIулакх дора скотникаша Сагиев Iалихана, Дзагиев Адама, Хасанов Вахас, иштта кхыбараша.

Цу коллектива толамах дувцаш, белгалдаккха деза цхьаькха. ХIанзарча хано дIадеххача беса доахан деттилга, уж латта моттиг цIенъелга, хий, доакъар дуллилга — дерригача а балхашта механизаци яь дика помещенеш я комплексера ярэш. Укхаза къахьегар барт болаш коллектив йолга гуш да. Массанахьа а лостам болаш цIенеи я.

Хьайбай помещенеш Iана кийчъеш латт. ХIаьта, боккха теркам тIабахийта Iалашдаьд доакъараш. ХIаране чу 1500 тонн йолаш пхе кIоагa чу еллай сенажи силоси. Iалашъяьй йол. Силос кийчъелга дIахохьош да.

Комплексе болх беча наьха къахьегама, вахара, салаIара, иштта кхыдола хьалаш дика Iалашдаьд. Укхаза я хIанзара мебель, бос бола телевизор, пианино, радиола, иштта кхыдараш дола хоза тоаь йоккха цIе уголок.

Болх беш я ферма совет. Цунна керте латт комплекса начальник Цицкиев Герман. Цунга гIолла кулгалду ерригача коллектива балха.

Ю. КУРСКИЕВ.

«Советская Россия»-1986

«Советская Россия» яха газет дешараштa, царна юкъе, хов сона, кIезига нах бац Къулбаседа Кавказе а 1956 шера газет арадувла доладеннача дийнахьа деиз из дешаш, дагадохийта эшаш дацар, «Советская Россия» — дукхача наха дешаш дола общеполитически газет — КПСС ЦК, РСФСР Лакхехьарча Совете и Министрий Советеи орган, цун цкъа арахеца тираж йиъ миллион экземпляр гаргга хилар. Газет яздайтараш хIара шу тIехьагIа дукхагIа хулаш боагIа.

Тха газет дIахо йодача хана а Российски Федераце вахар, цун ерригача автономни республикай, краий, областий, къамий округай вахар, городашка а юрташка а бахача наьха къахьегам, быт, культурни хьалаш дIахьокхаш хургда, эггара ирагIа йолча вахара проблемашта юстара ца дувлаш а тIера ца дувлаш а.

Тха хьамсара доттагIа, массазара газет дешар а, эггара хьалха «Советская Россия» яздайтар а, бокъо йолаш ва кIоаргга ха, мишта хургда ший газет 1986 шера, фу кердадар тIадоаккхаргда журналисташа цун оагIонаш тIа, малагIча тайпара хьахьекха хургья цу тIа вай вахара дукхаза оагIонаш, партеи халкъои Даьхеи низ чIоагIбеш, цун гражданий вахара хьал тоадеш беш бола хIама хьакхоллара болх.

«Советская Россия» керттера творчески принцип хувца ца луш юс, — эггара лоархIамегIа долча хьаштех, эшарех, наха дагалаттача проблемех дола гуччахьара партийни къамаьл, газет дешачунца дIа-юха ду къамаьл. Парте тIахьийхад хьабена никъ массе оагIорахьара уйла тIаяхийте бовза, вай юкъарча цIагIара гIулакхаш, хьалхашка латта декхараш чоалхане долга кердача тайпара кхетаде, белгалдаьд уж декхараш кхоачашдара наькъаш. Бе беэаш бар Iалаьмате боккха болх ба. Цудухьа оаха лерхI газета оагIонаш тIа хьоца, хьамсара газет дешар, цхьана дувца обществана эггара чIоагIагIа дагадоахкаш дола дешаш: производствана интенсификаци яр, керда техника сихагIа балха юкъе йоалаяр, продукце дикал лакхъяр, Iилма - технически прогресс сихъяр, къахьегами быти дикагIа вIаштIехьа яккхар, духовни вахар дизагIа хилийтар. Оаха хьинарегIа къовсам лоаттабергба хIама бе-башха ца хеташ хиларцеи шийгара доагIар хьа ца деш хиларцеи, хIамана доал доацаш хиларца. Вахара ерригача сферашка чIоагIа порядок хилара тIехьа, дисциплинана тIехьа, социальни нийсхон нормаш чIоагIъяра тIехьа. Лакхехьа хьоахабаьча лостамагIа — хIамана доал доацаш хиларца, припискаш ярца, динза дар хьахьокха гIертарца къовсам лоаттабеш газето хьинаре болх бу. хIаьта оаш теркалдаь хила тарлу дукха ха йоаццаш кепатеха хинна гIулакхах дог лазаш хилара хьакъехьа, хIаране шийгара доагIар юкъедахьара хьакъехьа дувцаш «Воашта къоал ду вай» яха ростовски болхлочун письмо; Москве гIишлош хьалъеча порядок ца хилара, Нохч - ГIалгIайчен минпищепроме динза дар хьахьокхаш хилара хьакъехьара критически выступленеш...

Ховш да, коллектива хьал тоадар духьа, бехктокхамеча нахах оттаяьча комиссе цхьатарра раьза а хиле цIеношка баха ховша наха бокъо луш йолча актана кIал, хила дезача цIеношта меттел кораш, наIараш, эшаш йола сантехника йоацаш дуккхаза вIаштIара яь коробка мара гуш йоаццаше а, кулгаш яздар санна «боахама компромисс» лелаеш дола ловзараш кIордадаьлга. Нохч - ГIалгIайчене доацар хьахьокхара йола кIийле хилар цIенах а ца хулаш минеральни хий доаккхача бIарччача заводах.

Газета теркалде бокъо я, Уголовни кодекса статьяга хьежжа бехктокхаме озаргболаш очковтирателаш хьакъоастабар юристий гIулакх долга, хIаьта газет дешарашта очковтиратель дукхагIа хьашт долаш ва социальни оагIорахьара. Оаха хьалххара оалаш а дац, хIаьта а оаха бакъду гIулакха тIарча наха беш бола тийша болх аморальни болга, паччахьалкхенна хьовзам беш из хилар бахьан долаш хIаьта а. Цо цунна хIара бетта алапи тел, кондиционер, дукххача позице къамаьлаш де йиш йола устройство латташ, приемне секретарь - машинистка ягIаш йолча кабинете Iохоаваьв, наIарга латт шофер тIавагIаш йола персональни машина. ХIаьта гIулакха тIара саг бе боагIача тайпара болх бе могаш вац, ховш вац, бакъда фуннагIа даь а ше дика ва алийта гIерт, ший сий даккха, гIулакха тIа лакхвала гIерт, ший материальни хьал тоадара наькъаш лех. Из деррига —ши духьа леладеча гIулакхашца. Очковтиратель, цунга кIоаргагIа хьежача, стяжатель, хIамаш лечкъаер, потенциальни авантюрист ва, яхача юристашца раьза хила е раьза ца хила йиш я, цхьабакъда,цхьа хIама тайптайпара кхетаде йиш йолаш дац — цу тайпара нах юкъера дIабаха беза массанахьа а хаьдда а. Очковтирателa уллув массаза оттаве веза из хьаллоацаш барех цаI, шоай гIулакхаш цхьанне могадарга догдаха хоарцо лелаерий таро хургйоацаш. «Приписка... под залог» яхача хьоахаьяча Нохч - ГIалгIайченерча критически статья тIа дувц, оапаш бувцаш хиннараш автономни республика минпищепрома профессионально дIачIоагIбенна баланза бола кулгалхой хиннаб, яхаш. Царна уллув газето цIераш яьхай «га доахаш барий» — РСФСР кхачан промышленноста министра заместитела, главка начальника, гIишлон - монтажни объединене начальника. Нагахьа санна вай бокъонца порядок е гIерташ дале, гIулакх иштта хила деза.

...Вай дерригаш а ловш да хIара дезале машар хилар, къахьегам дукха безаш, цIена уйла йолаш, Октябре керда общество хьалъе болабеннача, фашизмах вай лаьтта мукъа а даьккха Сийлахь - йоккха Котало вайна еннача даьй гIулакх бокъонца дIахохьоргдолаш бераш хьалкхедар. Вайна массанена чIоагIа эшаш да советски общежите традицехи нормаехи, вай вахара нравственни лардех дола, хьамсарча Россе, цига дахача халкъий, цу даькъе Кавказе баха ловмарой а болаш, исторе урокех дола кIоаргга къамаьл. Мишта дергда вай вахар цIена а хоза а, маларо дохаданза долаши къаьгаи, мишта цIендергда из стяжательваи протекционизмаи зуламах, корта бохабу малараш меларах а тунеядствах а — уж проблемаш сихагIа къоастаяра наькъаш леха лаьрхIа да тхо тхоай газет дешачунца цхьана.

1986 шу — вай парте XXVII съезда шу. Цу лоархIамеча форума кийчо елга, цун решенешта пропаганде елгеи уж кхоачашъелгеи, шеко яц, газета керттера темаш хинна дIаоттаргда. Парте хIара дIадехачунца дика тарлуш да даьсса хабараш ца дувцилга, сов тIехьдаьккха гIулакхаш хестадар дIадоаккхилга, самокритични хулга. Бокъонца дас санна хIаман доал деш хиларо мара таро хулийтаргьяц овлангара хьа вай болх тоабе.

ЛоархIамегIа йола социальни программаш кхоачашъяра хьакъехьа оаха дувцаргда газета керттерча рубрикашка. ХIаьта кхы а чIоагIагIа тIатеIIаи хьинарегIеи тхоай выступленешка дувцар кхоачашде а гIертаргда тхо. Нагахьа санна материал газета тIа яьккха яле — кхы дувца хIама дац — из нийса да, ала гIерташ дац тхо. Йолаш я ленински, цул тIехьагIа дуккхаза чIоагIъенна йола, партийни установка: паччахьалкхен е моллагIча кхыча органа балхах прессо дийца дале, из орган декхарийла я е дийцар тешиаме харцде е цу хьакъехьа ше даьчох хоам бе. Бакъда, газета редакцега — КПСС ЦК органга — цхьайолча хана ух дийцар харцдеши даьчох хоам беши дола каьхаташ а ца ухаш, формана йола отпискаш — цIенхашттарча гIулакхаш тIара нах миллионаш болча подписчикашта хьалхашка доацар а дувцаш бехка кIалхара бовла гIерташ хул. «Цкъа кепатехачох цIаькха а» яхача рубрикана кIал газето принципиальни мах бу цу тайпарча гIулакха, хIанз хьагучайоаккх кулгалхочун ший позици, ленински хьисапе беча балха ревизеш ергйоацаш.

«Советская Россия» керттера автор, — газет дешар. Из гIулакх тIатеIIа иштта леладаьд оаха дIанхача шерашка, газет дешачунца кхы а чIоагIагIа творчески соавторство лелае лерхIаш да 1986 шера. Из ца дича, болхлоша, ахархоша, интеллигенце викалаша хьинаре дакъа лоацаш ца хилча массови а пайдана долаш а газет хьаде йиш яц. Письмош, шун предложенеш газета ерригача рубрикай юхьиг я. «ГIулакхах кхеташ хилар — ше ма дарра», «Балха ха — балха», «Маланза хилар — вахара боарам» яха рубрикаш, «АргIа» яха операцеш, кхыяраш, тха лаьрххIа йола выпускаш «Газет дешар — газет», — «Современница», «Гаьналал дехьагIа — гаьнал», «Пайдане салаIара клуб», «Къамаьлаш, къувсамаш, хетараш», «Глобуса тIара тIадам», кхыяраш — уж ерригаш а хьехинна я газет дешачун предложенегIа, хIаьта цо хьинаре дакъа а лоацаш лелаеш а я. Из массазара творчески къамаьл 1986 шера дIахо дахьа лерхIаш да тхо.

«Советская Россия» подписчикий дехарагIа дукхагIа хургья тха Россе Къулбаседа - Кавказски регионера хоамаш дувцаш йола публикацеш, справочнии а консультационни а служба. «Оаш хьаттадар», «Тха консультант» яхача разделий автоpaлла юкъеозаргба эггара сий долашагIа бола специалисташ, Iилманхой, практикаш. ХIара газет дешачоа цун хьашташта гарга йола материал корайоагIаргйолаш гIулакх вIаштIехьдаккха гIертаргда, вешта аьлча болхлошта, инженерашта, колхозхошта, ветеранашта, къонача газет дешарашта йола тхоай публикацеш хьадда адрес долаш хилийта гIертаргда. Диццолийтаргдац выходной дийнахьа хIама довзара хьакъехьара материал, юмореи сатиреи отдел газета оагIонаш тIа хулийтилга а.

1986 шера дола тха декхар — газет дешараштара юкъарчал доацаш дола бувзамаш шердар, хоадам болаш йола газета выступленеш шуца цхьана ювцар. Цу гIулакха оаха чакхдоахаргда городашкеи юрташкеи «Советская Россия» деноши, газет дешарий конференцеш.

Хьамсара доттагIа! ХIара Iуйрийна «Советская Россия» сихагIа хьо волча кхача гIерташ долалу. Парте цIена дош, мехка вахара пха беттабалар хIара сагага дIакхоачаде гIерт тхо. Керда пятилетка дIайолаеш боккхеи лоархIамеи болх ба оаха кхоачашбе безар. Шуца цхьана дергда вай денале, сакъердаме, партийни газет — вай «Советская Россия». Тхона дег тIара лов шо массаза тхоца дагадувлаш, газета соавтораш долаш хилар!

А. ПОДОЛЬСКИЙ,
Къулбаседа Кавказа автономни республикашка гIолла вола «Советская Россия» яхача газета соб. корр.

ЯЛАТ ДIАДЕРА ЙОАКХО Е

ТIайоагIача пятилетке хIара гектара тIара чуэца ялат 23 — 24 центнерага дIакхоачаде деза республике. Из дош толаме кхоачашдергда ка бола ялаташ дикагIа хьувкъадой.

Агротехниках нийсса пайда а эцаш кхедича гурахьа дIадув ка бола ялаташ, бIаьсти дIадувш долчарел кIезигагIа кхер йокъалах, дукхагIа хьувкъам а лу.

МоллагIча хаоттама хьалашка ка бола ялаташ гектара дика хьувкъаду республика цхьайолча районашкеи боахамашкеи. Масала, шалинцаша укх шера хIара гектара тIара 27 центнерал дукхагIа ялат чудера, хIаьта «Лермонтовский» совхоза къахьегамхоша — 28 центнер, Сунженски района «Путь к коммунизму» колхоза — 35,3 центнер. Ишта дика болх бу массе хана «Предгорный», «Курчалоевский» совхозий кхаш леладераша а.

ХьатIахкоачаш латт гурахьа ка бола ялаташ дIаде доладе деза ха. Цунна тIатеIIа кийчо еш я республика колхозашкеи совхозашкеи: кийчдеш да фу, сихдаь оахаш, макхаш доахаш тоадеш латт лаьтта, Iалашъеш я удобренеш, кийчъеш я из болх чакхбаккхара хиланза яргйоаца техника.

ДIадувча фуна къаьстта йоакхо е йоагIа. ХIара района хаоттама хьалашка, лаьтташка дукхагIа хьувкъам луча сортех дола ялаташ а хержаш, цар фу цхьоалагIча класса кондицега дIакхоачаде деза. Ишттa из гIулакх дича республике гIолла кхы тIа а 10 эзар тонн ялат чуда йиш хургья.

Дизза доацар, хIаьта лазараша толхадаь эсала дархьа а къоастадеш дика цIенде деза фу. Халахете а уж балхаш во ду Грозненски, Малгобекски районашка. Цу гIулакха йоакхо ца яр бахьан долаш дIадувча боарамга дIа ца кхоачадеш дяса дукха фу да цар. Из сихагIа хувца хьажа беза цу районий боахамашкара кулгалхой, специалисташ.

Дика хьувкъам кхебара геттара лоархIаме да ялата, кхы тайпа культураш дIаера лаьтта кийчдар. Гурахьа дув ялат, керттерча даькъе, доакъара кхеяь цхьан шераи дуккхача шерашкен тIаювла баьцаш, хьажкIаш, гендараш хиннача дIаде доагIа, ка бола ялат кхедаьча а мег, цхьабакъда, шин шерал дукхагIа могадац, из а оасарах цIена долча кхашка. ХIаьта ка бола ялат цхьан кхай тIа кхаь-диъ шера а кхы а дукхагIа а дIадувш хилча оасаро дукъ кхаш.

Ка бола ялат дIаде хьакъоастадаьча лаьтташка гурахьа тIеххьара мара ца хьувкъа культура йолаш нийслу цкъаза. Ишттa моттиг хилча уж хьалхарча аргIагIа чуэцилга вIаштIехьдаккха деза.

Гурахьа дувча ялаташта хьакъоастадаь лаьтта 22 — 24 сантиметр кIоарга аха деза, цу сахьате культиваци а еш, кольчати катокашца лаьтта тIера дIанийсдаьчул тIехьагIа тоIа а деш. ТIеххьара агроприем цхьадолча боахамашка мах беш а чакхйоаккхаш а яц. Цунца цхьана, дика хьувкъам кхебара геттара лоархIаме а я. ХIана аьлча, лаьтта аьхачул тIехьагIа тIера тоIа ца дича, цкъа-дале, феца дукха тIоадал дIайода, шозлагIа-дале, лаьтта цамцадолаш дIадийна фу гIора а дийя хIалакхул.

Гурахьа дIаювча культураштa лаьтта сихагIа мел оах дикагIа да. Хьалхха а лаьтта тIера дикагIа дIанийсдеш, оасар дIадоаккхаш массехказа макхаш даха, культиваци е йиш хул фу дIаделехьа. Цхьабакъда, цхьадолча боахамашка теркалдац из гIулакх, тIехьадоах лаьтта ахара балхаш. Масала, Гудермесски районе гурахьа дIадувча ялата планах доагIачох 3 сентябрь хьатIакхоачаш 47 процент мара аьхадац. ТIехьадоах уж балхаш Ачхой-Мартановски, Урус-Мартановски, Малгобекски районашка. Цун керттера бахьан — ялат чуийца а даьккха из дIадалара укх шерара планаш кхоачашъяьчул тIехьагIа дуккхача боахамий кулгалхоша кхашка деча бэлхашта лоаттабу тIахьожам — мелбалийтар. Цхьайолча колхозашкеи совхозашкеи трактораша цхьан сменагIа мара лаьтта ахац. Еха латт цу гIулакха хьакъоастаяь дукха техника.

Укх гурахьа 185 эзар гектара тIа ялат дIаде дезаш да республике. ХIаьта 3 сентябрь хьатIакхоачаш цунах 142 эзар гектар кийчдаьд. Цудухьа ма хулла сихбе беза лаьтта ахара болх. Ма эшша тракторащ дIа а оттаеш, шин сменагIа вIаштIехьдаккха деза лаьтта оахилга.

Республика цхьадолча боахамашка кIалтIа а ца доаккхаш оахача лаьтта дIадув ялат. Цу гIулакхо дика пайда а бу. Масала, цу тайпара кийчдаьча кхашка Сунженски района «Путь к коммунизму» колхозе дIадийна гурахьа дув ялат хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 35 центнер чуийцар. ХIаьта Наурски района «Красное знамя» колхозе — 24 центнер. Лаьтта кIалтIа а доаккхаш кийчдаьча кхашкара 12 центнер мара ялаьзар тIеххьарча боахаме. Цу тайпара масалаш кIезига дац. Шера дукхагIйолча хана йокъал леттача зонашка цу хьисапе болх бича бакъахьа хургда.

Республика районий хаоттама хьалашка, лаьттан башхалонашка хьежжа гурахьа дув ялат дIадера ха харжар а дика хьувкъам кхебара маьхе хIама да. ХIаьта сево белгалйоаккх из?

Ка бола ялат моллагIча моттиге тоъал йIайха латтача хана дIадийча, цу хана дийна хулача зене йолча садоахкача хIамаша из толхаде, ржавчина яха лазар кхета мег. Цул совгIа, йIаьххача хана йовхал Iаткъар бахьан долаш Iангара далара из лохлу. Шелал эттачул тIехьагIа дIадийча гIаьхха дегIала а ца кхувш Iангара далара из ца Iоалуш дус.

Вай республика хьалашка гурахьа дув ялат дIадера эггара дикагIа йола ха сентябрь бетта иттлагIча дийнахьа денз 10 октябрь тIакхачалца я. Цу юкъа дIадийча из массе хана дика хьувкъ.

Оттабаьча боарамах фу а тоссаш гурахьа дув ялат дIадер а дика хьувкъам кхебара керттерча тароних цаI я. Цудухьа фу дIаде сеялкаш кийчъяр геттара лоархIаме да. Регулировка ца еш цхьаккха сеялка араялийта йиш яц. Дикка опыт йола нах оттабе беза фу дIаде.

Фуна сортага, дикалга, дозалга хьежжа из дIадера боарам оттабе беза хIара сеялкана. Дийнахьара болх баьлча хьажа деза цунца масса гектар дIайийнай а цу тIа цо мел фу тессад а.

Кхаш леладерий теркам тIабахийта лов гурахьа дIаювча культураштa минеральни удобренеш товсара. Царца лаьттан хьоанала боарам метта ца оттабаьча ялат дIадер доккха гIалат да. Лаьтта ахалехьа уж товса таро хиннаеце, макхаш доахаш, культиваци еш кхаш кийчдеча хана ца тайсача яргъяц. ЛаьрхIача юкъа ка бола ялаташ дIаде йиш хургйолаш хьалхxe а ма эшша техника кийчъе еза, ехача из сиха тоаяра тоъал запасной оатхалаш Iалаш а еш.

Хьалхxe а отта а яь, гурахьа дув ялат дIадувш хургволча хIара сага дIайовзийта еза балхацара моральнии материальнии безам совбаккхара тIаерзаяь мероприятеш.

Колхозийи совхозийи кулгалхой, специалистий къаьстта теркам тIабахийта лов гурахьа дув ялат интенсивни технологех дIадера. Из гIулакх политически лоархIам болаш да. ХIана аьлча, Кхачан программа кхоачашъеча ялат кийчделга алсамдаккхар хьалхара декхар санна лерхI партеи правительстваи. Цудухьа интенсивни технологех кхедергдола ялаташ дIадувш дергдолча балхашта къаьстта тIахьожам лоаттабе беза. Цу хьисапе ялат кхеддара кхаш хIанззе а хIара боахаме хьакъоастадаьд.

Х. ЯЛХАРОЕВ.
НГIАССР юрта боахама министерства отдела начальник.

Укх шера 24 августа арадаьннача «Сердало» газета тIа кепатехаяр «Бехкебараш лех... коартолаш-м ядаш яхаш корта а болаш йолча критически корреспонденца.

Цу тIа дувцар «Экажевский» «Назрановский» совхозашкара графиках дIаккхахьа езаш йола коартолаш Грознерча «Горплодоовощторго» дIа ца кхахьарах цу совхозий хьатташка дукха коартолаш а укх из бахьан долаш кхашкара кхы хьа ца йоахаш коартолаш совца а яьй, яхаш.

Цу хьакъехьа нийсдалийта

Оаха яздаьчун лерагIа

ЭРГАЛОНАШ

кхоачамбоацараш дIадахара «Горплодоовощторга» кулгалхоша фу даьд а Назрановски района совхозаша шоай кхашкара коартолаш хьаяхара балхаш мишта вIаштIехьдаьхад а хьожаш со хилар цига укх деношка.

Эггара хьалха нийсвелар «Экажевский» совхоза коартолий хьатта. ДIаяхьийта кийч а яь хержа ухкаш стандартех йола цхьа тонн хиллал коартолаш яцар цига. Болх беш яр уж хоржаш йола линн. ХьатIаухаш йола грузовикаш дIаухийтар цунца хержа йола стандартни коартолаш тIа а ювтташ. Из болх беш боахкар Аушева Гоше кулгалдеча бригадера болхлой.

— Газет арадаьнначул тIехьагIа тхо долча венавар «Горплодоовощторга» директор Гадаборшев Iаддалмажит. Цо тхона чIоагIа гIо а даьд. ХIанз тха болхлоша хьа ма хоржжа дIакхухь коартолаш. Тхона мел эша машинаш хьалъухийт. Цхьаккха претензи яц тха «Горплодоовощторгага», — аьлар хьатта заведующи волча Дзейтов Махьмада.

Цо яхар бакъдир цу хьатта уполномоченни волча КПСС Назрановски райкома орготдела инструктора Мержоев Мустафас а. Цига хьатIауха шоай грузовикаш тIайоттийташ а, хIаьта шофераштa эшаш дола каьхаташ яздеш а воаллар «Горплодоовощторга» викал Котиев Бахьаудин. Лоацца аьлча, цхьаккха бехк боаккхилга а йоацаш, графикага хьежжа Iокхухь «Горплодоовощторго» хIанз цигара коартолаш. Хила беззача тайпара бувзам лоаттабу цун викалаша транспортникашца а.

«Назрановский» совхоза Наьсар - Кертерча отделене хьатта хержа ухка стандартах йола коартолаш 5—6 тонн мара яцар. Отделенешкарча болхлоша хьа ма хоржжа дIакхухь «Горплодоовощторго» хIанз укхазара коартолаш а.

— «Горплодоовощторга» 750 тонн уж дIаяла езаш да тхо, — йоах «40 лет Октября» яхача совхоза директора Беков Мурада. — ХIанзале дIаеннай 100 тонн совгIа. Тха болхлоша хьа ма хоржжа дIакхухь коартолаш. График чIоагIъяьй «Горплодоовощторга» директорпа. Коартолаш Iокхахьийтара тхона мел эша автомобилаш а ухийт...

Гуш да оарц а доаккхаш шоай адресах газето яь критика «Горплодоовощторга» викалаша кхетае йоагIача тайпара кхетаьлга а Назрановски района совхозаша хьатела коартолаш графикага хьежжа Грозне кхахьара балхаш цар дика вIаштIехьдаьхалга а.

С. АУШЕВ.

ЙIОАХ ЦА ЕШ Ю СВАРКА

1983 шу чакхдоалаш вай мехка тохкам баьб дунен тIа эггара хьалхарча 20 эзар киловатт низ болаш йолча опытно-промышленни криогенни турбогенератора. Араьйнай 1911 шера голландски Iилманхочо Камерлинг — Оннеса хьайийллача тIехпроводимоста явленех пайда эцаш йола криогенни энергетика. Хьаяь тахан вай йолаш я 300 эзар киловатт низ болаш йола агрегат. Цун ротора обмотка тIехпроводящи материалах яь я.

ТIехпроводимость — корка, диткъига хьал. Керттера кхо моастагIа ва из толхаде гIерташ: йовхал, электрически ток, магнитни поле, вешта аьлча, болх беш йолча турбогенераторе хьахулаш йола фактораш. Кхы а я массехк проблема. Масала, 300 эзар киловатт низ болаш йолча агрегата ротора тIехпроводящи обмотка хIанз укх сахьате бIарчча хьас йиш йолаш яц. Къаьсткъаьста проводникаш вIашагIъювза езаш хул, цу хана сварка еча метте чIоагIагIа духьале нийслу. Юххера а, провод бIоахлу. Температура башха лакха хилац, цхьабакъда, коачача гелена из а кхоачам ба. Iанарца гIетташ дIаахa йолалу из. Цудухьа сварочни балхаш, вIашагIийзача хIара участкага бIарг а лоххаш, лаьрхIа йолча стенда тIа ле дезаш я хIаьта цул тIехьагIа ротор вIашагIйолла езаш а хул. Цхьабакъда, овний дикал Iилманхошта мегаш яцар.

Ленинградски специалисташа, яхаш дувц разработчикех цхьанне Дмитриев Владимира, предложени еннай тIехпроводникаш вIашагIъювзара магнитно-импульсни технологех пайда эца аьнна. ЦIенъяьча шинна а проводника юхьигаш тIа йоккха йоаца цIаста втулка йолл. Лакхера IотIоттаю магнитни катушка-индуктор. Импульсни тока низах хьахул втулка Iалаьмате сиха вIашка а тоIайийя, проводаш вIашагIдувзаш йола магнитни поле. Цу тайпара технологи атта я сварка юкъарчал доаццаш ротор тIа е йиш йолаш хиларах, кхыметтел тIакхача хала йолча моттигашка а — массе метте «дIакхоачаргья» магнитно-импульсни установка. Ерригa а цхьа минут мара ха йолац сварка еш. Цу хана проводникий юхьигаш лалац, хIана аьлча, йовхалца кхохкалац. Цудухьа цу участкера духьале ерригача обмотка тIарчул чIоагIагIа хилац. Сварка яьча моттиго мел боккха бале а низ лов.

Ирина ДЕМЧЕНКО.
(АПН).

9 СЕНТЯБРЕ — БОЛГАРЕ ХАЛКЪА
РЕСПУБЛИКА ПАРГIАТОН ДИ

ЦХЬА ДЕЗАЛ САННА

«Гроэтрубопроводстрой» тресте къахьегаш я вошал долча социалистически Болгарера ена гIишлонхой группа. Цун балхах, вахарах лаьца хилар группа профсоюзни комитета председателаца тха корреспондента къамаьл Георгий Пиринскеца.

ИНТЕРВЬЮ

— Георгий Иванович, мел ха я шун группа Нохч-ГIалгIайчене къахьегаш йола? Цун толамех, цун вахарах Iа дувцилга ловра газет дешараштa?

— Тха группа шун республике йола массехк шу да. Бе-бе объекташ хьалъеча дакъа лоацаш хьадоагIа тхо. Цул совгIа, Советски Союза тайп-тайпарча городашка хила кхийнад тха. ХIаьта Грозне со вола а кIезига ха яц. Тха группе дукха ба шун мехка хьинаре къахьегаш бола нах. Тхона чIоагIа тоам беш да цхьа хIамa: моллагIча моттиге тхо нийсденналар аьнна чIоагIа Iимерза, безаме ба укхазара нах. ТIаккха ишттa везача моттиге болх а дикагIа бе дог доагIа.

Тха группе къахьегаш ба массехк ноахалах бола нах. Царех цаIаш йIаьхий опыт йола гIишлонхой, специалисташ, вожаш — хIанзза шоай вахара никъ дIаболабаь кагирхой. Бакъда, уж берригаш а дика лоархIабу хьалхашка латтача декхарех. Из бахьан долаш тIеххоачашдир дIабахача бархI бетта декхараш. Ишттa дика толамаш даха дага да тхо шу чакхдала юхейнсача хана а.

Духхьал Нохч-ГIалгIайчене болх баь Iац тхо группера гIишлонхой. ЛоархIаме объекташ хьалъе командировне ух уж Азербайджански ССР, Дагестане. КIезига балхаш дац оаха Грозне дераш а. Масала, тхо хьалъеш да йоккха спортивни комплекс, Старопромысловски районе торгови центр, Иваново яхача городоке 100 квартира йола цIа, кхыйола объекташ.

ХIанз къаьстта хьинар айденна къахьегаш ба тха болхлой. — КПСС XXVII съезда сийна шерра яхь яьржай массе участкашка. Белгалбаха ловра цу яхье шоашкара кхьичарна хьокхам телача бригадай кулгалхой. Уж ба Цветан Фацов, Николай Пиронков, Веско Павлов, кхыбараш.

— Ховш ма хиллара, шун группе дукха ба шоай дезалаща цхьана укхаза баьхна гIишлонхой, царех а Грознерча шоай доттагIех а Iа массехк дош алар ловра.

— Масал лаха гаьна ваха везац са. Соца я сесаг Мария. Дукха хIамаш да тха Нохч-ГIалгIайченна дувзадеш. Масала, Мариlс йистеяьккхай Л. Н. Толстоя цIерагIа йолча паччахьалкхен университета экономически факультет. Из хIанз планови отделе экономисталла болх беш я. Тха группа воккхагIволча инженера, тIемеи къахьегамеи ветерана Кръстев Кръстю сесаг библиотеке болх беш я, группа партийни организаце Гренов Григоре сесаг кассир я, хIаьта цар йоI Ангелина соахка университете деша эттай.

Цунца цхьана дукха интернациональни дезал хьахиннаб тха группе укх тIеххьарча кхаь-диъ шера. Масала, Тодор Христова сесаг эрсе я, Димитр Иванова сесаг гIалгIа я, цар ши бер хьалкхеду. Висил Лютовске сесаг эрсе я, из тха медпункте фельдшер я.

Цхьа никъ ба вай шин мехка партеша лерагIа чакхбоахар. Из ба машара, къахьегама, ираза никъ. Шийн бIарга къувла хIама санна новкъа да социалистически мехкий халкъашта юкъера доттагIал американски империалисташтеи цар союзникаштеи. Цар шоашта хурмогар ду из доттагIал дохаде, къамашта юкъе цIур болла гIерташ, бакъда, низ-м кхачац из де. Кхоачарг а бац!

Коммунисташ
къалац

Сона хьалхашка вагIа хано корта кIайбаь Кръстев Кръстю. 1982 шера дена вай мехка гIишлон объекташ хьалъеш ва из. МоллагIа саг хьагаргволаш хозеи сий долаши ба тIемеи къахьегамеи ветерана никъ...

Барайтта шу даьнна эIамсаг вар Кръстев болгарски эскаре водача хана. 1944 шера Плевенски оалаш хинна цар дивизи Югослави фашистех мукъайоаккхача дакъа лоацаш хилар. Цул тIехьагIа г. Плевне эпсарий школа а яьккхе эпсар хул Кръстевх. Взвода, рота, батальона командир хиннав.

— 1947 шера Болгарски коммунистически парте мугIарашка се дIаийца ди тахан санна дагадоагIа сона, хIаьта Георги Димитров член хиннача парте мугIарера вар хиларал доккхагIа ираз да а дий! — йоах цо.

1954 шера запасе вэал Кръстев Кръстю. Варне, Плевне цо хьалъю гIишлон объекташ. Цо болх бешше а заочно дешаш йистейоаккх Д. Благоева цIерах йола экономикаи гIишлони институт.

Юххьанца Советски Союзе венача хана къахьегама отделе инженер волаш болх бир, хIаьта 1983 шера денз планови отделе воккхагIа вола инженер ва. Дика специалист хиларал совгIа, Кръстев Кръстю рационализатор а ва. Кизил-Юрт яхача моттиге йIовхала трасса буллача хана турбашта изоляционни балхаш деча цо еннача предложене 10 эзар сом пайда лу шера. Дукха ха йоаццаш Кази-Магомед яха газопровод юллача турбашта сварка яра балхаш аттача дахара цо еннача предложене 800 сом пайда бир.

Шийна ховш дар, балха йIаьхий опыт камаьрша дIалу цо кагирхошта. Тахан дукха ба цо балха говзал йизза караерзае новкъостал даь гIишлонхой. Царех ба цIи хеза Пиронков, Йорданов, Иванов, кхыбараш. Цар тахан доккха баркал йоах шоай хьехамча хинначоа.

Кръстев Кръстюс хьинаре дакъалоац общественни балха тIа а. Из ва партийни организаце секретара идеологически балха заместитель, партийни дешара семинара кулгалхо.

Кръстев Кръстю цIеннана Мария а ший маьраца цхьана я. Из библиотека заведующи я. Ший цIенда санна БКП член я Мария а.

КръстевгIар каст - каста Грознерча школашка хьоашалгIа бийхе хул. Нагахьа мероприяти чакхъяккхац №№ 22, 44 йолча школай хьехархоша, дешархоша доттагIий юкъе боацаш.

— Коммунистий бокъо яц къабала, — оал тхо къасташ Кръстев Кръстюс.

А. Г. УГУРЧИЕВ.

СУРТА ТIА: Кръстев Кръстю (юкъеравар) болгарски гIишлонхошца.

ВоIага яздаь
письмо

Са эIамигварг, со а хиннав цхьан хана хIанз хьо санна. ТIом сона дагабагIац, цун къемат, эшараш, моцал ла йийзаяц са. Вай шаккхе а цул тIехьагIа, маьршача хана ваьв. Со паргIатача Болгаре хьалхарча ноахалах хилар мара кхы башхало йоацаш. ХIанз машара эстафета хьога дIалу аз. Хьа бераша хьа бера дIаэцийла из. ТIаккха ишттa даьгара воIага йодаш хадданза дIагIоргья из...

Территорега диллача йоккха яц хьа Даьхе. цхьабакъда, цун исторически политически авторитета доазонаш бустам боацаш да. Цо доккхал ду ше 1300 шера хьаенача хенах, хьалъю социалистически тахане.

ЭIамига я Болгари, хIаьта а вай низ кхоачаргбий дусталургдоацар диста, зиза доаккхаш латта цун Iалам, ялатий кхаш, кIай кортош долча лоамий низ, цун сийрда городаш, къахьегара тIерен ираз долаши бола цун нах гома чу бохка?

Хьона хIанз а хац, воI, ираз мах боацаш ца лулга. Аспарух керте лаьттача болгарски тIемахоша цIеца кIалхаръяьккхай укхаза вай даьхе. ТIехьагIа майрра восстанеш яьй болгараша кхыча мехкара баьхкачеи шоашта юкъерчеи лоал тIалоаттадаьрашта духьала. ТIем тIа латаш хинна салтий багара доагIа тIеххьара дош «Болгари» а долаш байнаб. Укх лаьтто — Левскеи Ботевеи, Благоева а Димитрова а лаьтто — ший халкъан дунеинеи беннаб кортамукъаленна тIехьара чухьа са доацаш майра эзараш къовсамхой. Эрсашха болча вежараща — кортамукъале яьккхаращца цхьана цар бIаьшу хьалха Шипке дув биаьб паргIато бахьан долаш къовсам лоаттабе аьнна. Вай доттагIал кхы а дукхагIа чIоагIделар 1944 Сентябра бирсача, сийлахьча деношка. Болгарски салтечо советски тIемахоща оагIув оагIох а теха аьтай дега тоама йола гитлеровски полчишаш цул тIехьагIа паргIатача мехка даха, социалистически паччахьалкхений — вежарий низ болча дезале йоагIаш йола моттиг хьалаца вайга йиш хилийтар духьа.

Из деррига а фаьлг санна дувц аз хьона, воI. Цхьабакъда, сона доагIача даькъа из — халеи башха-динеи хинна хIама. ХIара денна цунна юкъе керда оагIош язъю вай.

Хьона бIарахьежача дог делаш ва со хьа гIозача вахарах. Фортепьяно лекха Iомалуш ва хьо. Ма беламеи дог тохадолийташи да йоккхача клавиатурана хьалхашка латташ хьо бIаргагор. ХIаьта хьона хIанз а ховш дац, шовзткъа шу хьалха ленинградски тIема шийлача Iан бийсанна советски наха дега сийлени дохаргдоацача деналеи масал дунеина гайталга. Ювлача йоккхийча топий таташтa юккъе гIолла шийлача зале концерт дар цу хана: духхьашха локхаш яр блокадни симфони — Дмитрий Шостаковича вахара музыка...

Тахан са хьона бувца безам болаш хинна бокъонца бола фаьлг — из да хьа халкъеи цIийгеи дегашкеи даллача цун гаргара болча наьхеи истори. Воккха хилва хьо, са воI! ДIахохьо Iа даьйдаьша дIадоладаь гIулакх, даьша шоай къахьегам дIателаш дола а хьа тIехьений дегаш гIоздоахаргдола а гIулакх.

Хьо воккха а хургва, кхуврг а ва маьршача паргIатача Болгаре. Со дог тийша ва. Даьхенна хьох цхьаьнха а бокъонца вола гражданин хургволгах. Мала хургва хьох? Фу лоархIам ба профессе, нагахьа санна хьай мехкаи социализманеи Iа беш бола моллагIа а хьаьнала болх — из вай юкъарча гIулакха юкъе лоацаш дола дакъа хулаш хилча. Кердача бIаьшерене вахаргва хьо, цхьабакъда, цу хана а, XXI бIаьшерене, ца хилча баргбац хьехархой, шахтераш, лораш, гIишлонхой... ХIаьта а цхьа хIама да хьа ираза хиланза даргдоацаш — Лаьттан тIара машар. Кхы ма хилда тIемаш, вIашагIлета эскараш, хIалакдаь адамий вахараш, ноаной белхар!

Цудухьа са чIоагIа дехар да хьога: машар лорабе! Лаьттан тIа баха нах вIаши тIемаш дар духьа а ца бахаш, хозал кхоллар, ханза дисар хар духьа ма бахий. Кхоанеиах, кхетамах, сагах теша!

Стефан ЛЮБЕНОВ,
болгарски публицист.
(АПН).

София.

Яхьо низ совбоакхх

укх сахьате тхо болх беш да Дагестански АССР Кизил-Юрт яхача моттиге. Цига оаха хьалъю компрессорни станци, кхыйола объекташ. Нохч-ГIалгIайчене дахкале тха бригада болх беш хиннай Тюменски областе. ХIанз а тIехьа бувзамаш да тха цигарча нехаца. Грозне а Дагестане а ба тха дукха доттагIий. Цу доттагIало низ тел балха тIа дика толамаш даха.

Болх барал совгIа, Нохч-ГIалгIайчен Iалама хозача моттигашка салаIа ух тхо. Ишттa дукха ха йоаццаш Ведана районе дахадар тхо. Дика салоIелчул тIехьагIа дикагIа болх бе а дог доагIа.

Бригада социалистически яхь лелаю «Грозтрубопроводстрой» треста чуйоагIача шоллагIча СМУ-рча Точиев Макшарипа комплексни бригадаца. ХIара бетта, кварталагIа итогаш ю оаха баьча балха. Духхьал форманна лелаеш яц из яхь. Цо тхона гIо ду опыт дIа-хьа эца. ЙIаьххача ханара доттагIал да советскии болгарскии халкъашта юкъера дар. ЦIеца чIоагIдаь да из. Цудухьа деза да из вай халкъашта.

Аз тахан сай новкъостий цIерагIа дег тIара баркал ях КПСС Централни Комитета, Советски правительствана, дерригача советски халкъа цо хадданза, кIаьд ца луш машар бахьан къовсам лоаттабарах. Фу хургда йийккача сигаленал хозагIа, хIаьта тахан оаха а тхоай дакъа юкъеккхухь лаьтта машар чIоагIбара.

Н. ПИРОНКОВ,
«Грозтрубопроводстрой» треста чуйоагIача шоллагIча СМУ монтажникий бригадир.

65 сагах латтача тха бригадана чубоагIа каменщикаш, монтажникаш, отделочникаш, плотникаш, бетонщикаш. ХIанз

ЦIийдала дезаргдац

Са болх бе бийзаб г. Малгобеке берий беш, Вознесенски газ чакхйоаха завод хьелъеча, Нефтекумске, Азербайджанерча Агдаш яхача городе, Тюмене.

ХIанз са бригада болх беш я «Грозтрубопроводстрой» тресте болхлошта лаьрхIа Маяковске цIерагIча городоке спортивни комплекс хьалъеш. 16 сагах латташ я тха комплексни бригада. Из гIирс юххьанца денз хьалбе болабаьраш тхо да. ХIаьта йиллача ханал хьалха, 15 сентябре ерригa комплекс эксплуатаце дIа а лургья оаха.

Тха бригадерча хIара сага массехк говзал я. Масала, каменщика Терзиев Здравкона дика хов плиточника, бетонщика болх бе. Маляра Понуркова Недянкана хов кизгаш тоха, уйнаш Iотоха, кхыдола плотничи балхаш де. ХIаьта бригаде мел волча сагал котваьннав монтажник Иванов Александр. Цунна ялх смежни профессех болх бе хов. Оаха «универсал» оал цох.

Тха бригаде ворхI саг КПБ членаш ба. Уж къахьегама ветеранаш ба. Цар лоастам тел бригаде балха. Со а ва коммунист, партийни бюро член.

Аз ма аллара, тахан-кхоана яхар санна спортивни комплекс йистейоаккхаргья оаха. Цул тIехьагIа тха бригада хьалде доладергда 66 квартирах латтаргдола нах чубаха цIа. Из цIа планагIа 1985 шера шоллагIча квартале мара дIадала дезаш дац эксплуатаце. Бакъда, тхоай таронашкеи кхоачамашкеи хьежа, бригадни совето соцам баьб ханал ши бутт хьалха цIа хьалдаь дакха.

ХIара хьалъяь объект ютача хана цунца тхоай дегей йовхала цхьа дакъилг дут оаха. ДикагIа волча доттагIчоа деш дола гIулекх алхха цIена а дика а де деза саго. Тхоай дикагIболча доттагIашта советски наха дер, лерттIа ца дар эхь ма дий тхоне!

Тодор ХРИСТОВ,
«Грозтрубопроводстрой» треста болх беча болгарски гIишлонхой бригада кулгалхо.